

Entrevista a Valentín García Gómez, Secretario Xeral de Política Lingüística

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 46-53

Entrevista realizada por

María Dolores Candedo Gunturiz

Coordinadora do monográfico

marilo.candedo@gmail.com

Entrevista realizada o 29 de xullo de 2020

A *Revista Galega de Educación* decidiu dedicar o último número deste ano 2020 á análise da aplicación do *Decreto do Plurilingüismo*, cumpridos dez anos desde a publicación dunha norma que mudou “os marcos”, tanto desde a perspectiva legal coma no enfoque do proceso de normalización lingüística no ensino. Preténdese facer un balance do que supuxo para a lingua e a cultura de noso no ámbito do sistema educativo, e coñecer propostas de futuro para a normalización do idioma.

Cal sería o seu balance destes dez anos de aplicación do DdP?

Creo que é un decreto que - sen obviar os seus duros inicios - a día hoxe está funcionando con total normalidade, asumido totalmente polos centros, polos docentes e pola propia comunidade educativa. Foi modificado polas sentenzas do TSXG; a partir de aí xa non houbo ningún problema salientable. Cremos que está facendo a súa función e que o sistema educativo está cumprindo a parte que lle corresponde con respecto á lingua, fornecendo de coñecementos e actitudes positivas o alumnado galego.

En que referentes se asenta un enfoque do plurilingüismo que desatende as recomendacións da sociolingüística e da pedagogía, que indican que o plurilingüismo (inclusivo) debe pivotar sobre a lingua minorizada nun contexto como o galego?

Eu creo que a inclusión do plurilingüismo dentro do sistema educativo é algo que en Galicia, igual que no conxunto do estado español, era unha necesidade latente desde hai moitísimo tempo. Un decreto é sempre discutible, pero o plurilingüismo tiña que chegar e aí residiu boa parte do seu asentamento, socialmente ninguén pode ir en contra do plurilingüismo.

Dito isto, non é o mesmo falar do éuscaro no País Vasco ou do catalán en Cataluña que do galego en Galicia e tampouco Galicia é uniforme no coñecemento da lingua. É distinto historicamente falar galego na Coruña, en Ferrol ou en Vigo, ou onde nacín eu; as realidades son distintas e seguramente a aplicación do decreto dentro do sistema educativo tamén ten que ser distinta. Creo que aí vén outra parte, que é a función que os profesionais da educación teñen neste Decreto, para buscar ao final de cada curso ou de cada ciclo o equilibrio entre as dúas linguas. É un decreto que deixa moito campo de traballo para as e os docentes, que son quen teñen que saber en que medio están e darlle moita importancia á lingua do medio social no que se desenvolve a acción educativa e ao propio grupo. É o docente o que ten que buscar ese equilibrio.

Creo que está funcionando, resístome a crer que haxa neste momento ningún neno que saia do sistema educativo obrigatorio sen saber falar galego. Outra cousa é que o fagan con máis ou menos destreza, vai depender do propio contorno, das propias calidades. Igual que tampouco saen co mesmo nivel de matemáticas ou de inglés, tampouco o fan co mesmo nivel de galego. Pero si cuns niveis mínimos en canto ás competencias de lecto-escritura, de oralidade, de entendemento... aí as porcentaxes que manexamos son das máis elevadas das comunidades con linguas cooficiais do estado español.

A LNL (1983) e o PXNLG (2004) falan claramente de normalización lingüística e entenden que o sistema educativo é un importante axente normalizador. O DdP renuncia a empregar a palabra “normalización” e ao horizonte efectivo que este con-

cepto representa. Cales foron as razóns?

A ver, aí o tema de retirar “normalización lingüística” tivo bastante de bulo urbano. Nós seguimos falando sobre todo en contextos técnicos e en contextos académicos seguimos aplicando o PXNLG, e falamos de normalización sen problema ningún.

Perdón, refírome ao texto do decreto, non figura nin unha soa vez.

Non houbo unha idea tan preconcebida de eliminar o termo normalización, senón de substituílo por outro moito máis amable, como o de dinamización lingüística. O decreto nace nun contexto determinado no que o termo normalización produce certo rexeitamento. Fóra dos ámbitos lingüísticos, académicos ou da docencia, nos que si se aplica, produce certo rexeitamento; porque, claro, a ninguén lle gusta ser “anormal” ou que o “normalicen”. Coincide cun momento en que a sociedade empeza a analizar moito as etiquetas con que as accións gobernativas se levan a cabo, hai unha sensibilidade especial para as designacións. Coa normalización da lingua pasoulle moito isto, á parte doutros compoñentes que houbese naquel momento puntual, no que se produce en diversas correntes sociais un rexeitamento ao decreto anterior, por cuestións que nada tiñan que ver coa lingua senón cun contexto socio-político. Seguimos empregando o termo de normalización no Parlamento, no Consello da Cultura, nas Academias, no ámbito técnico, e no ámbito xa máis social falamos de dinamización, de promoción... falamos de termos máis amables como tamén se fai en moitos outros ámbitos.

O DdP contemplaba algúns mecanismos de avaliación institucional que se reflicten nas disposicións adicionais 2ª (Com-

petencias) e 5ª (Resultados) e no art. 14.5 (proxectos lingüísticos). Unha década despois carecemos de datos institucionais, ignoramos se oDdP está sendo un instrumento útil para garantir un uso progresivo do galego no ensino, tal e como lle encomenda a LNL á institución educativa. Como é posible que se renuncie a coñecer a realidade para poder operar nela?

Non renunciamos a coñecer os datos. Primeiro, a aplicación do decreto contrólase desde o programa Xade, nós sabemos para cada aula e grupo en que lingua se está impartindo cada materia, en tempo real. Contrólase desde a Consellería e, cando hai algunha anomalía ou irregularidade, por medio da inspección educativa actúase igual que en calquera outra área de coñecemento. E despois a propia avaliación concibímola como que o ensino das linguas é progresivo, e polo tanto é o propio sistema educativo quen está avaliando as competencias dos alumnos. E nós é aí onde exercemos ese control; é dicir, se as probas que se fan nos centros educativos (as que fan os mestres e profesores e mais as probas de diagnóstico) nos están indicando que as competencias dos alumnos son boas, ou son as que entran dentro dos parámetros que nós cadramos, que máis temos que analizar? Eu comparezo polo menos unha vez ao ano no Parlamento para dar conta destes resultados, para facer un informe no que se dá conta a todas as forzas políticas da progresión na aplicación do decreto, que é bastante regular, bastante uniforme. Tampouco hai grandes novidades que contar, é un decreto que responde á realidade, á actualidade da situación do galego no noso sistema educativo.

Distintos estudos constatan o devalo lingüístico e cuestionan o papel da escola como axente normalizador. Análises a par-

tir dos datos do IGE e doutros estudos sectoriais supoñen un chamado de atención. Hai datos que informan de que un de cada catro rapaces non sabe falar galego. É recorrente a demanda institucional e mesmo da Comisión Europea das Linguas Rexionais e Minoritarias dunha mudanza na política lingüística. Non se senten apelados polos datos e as críticas?

Primeiro, ese dato tan controvertido que nos fala dos menores de 14 anos, é un dato que o establece o IGE, pero sociolingüísticamente non ten ningunha razón de facerse esa pregunta; é máis, en Cataluña esa pregunta non se fai, porque é unha das poucas preguntas que non responde o propio interesado, non é unha competencia autopercibida. Un menor non pode responder unha enquisa do IGE, respóndea alguén da casa, o pai, a nai, quen nese momento estea na casa. Segundo, a percepción de manexarse en varios códigos distintos é, como moi pronto, a partir dos seis anos. Antes non teñen claro que lingua manexan en cada momento, no caso de facelo en varias. Sobre todo falando de nenos de contornos castelanfalantes, de familia castelanfalante, cando se lles pregunta se o neno fala en galego contestan que non, porque non o oen falar nunca en galego. Onde vai falar galego o neno, por pouco que fale? Na escola. Pero non lle están facendo a pregunta ao neno nin á escola. A porcentaxe aumenta moitísimo, chega a un 68,14%, cando pasamos ao seguinte tramo de idade - de 15, 16, 17 anos en diante - son os rapaces que tiñan 5 ou 6 cando se empezou a aplicar o decreto. Porque din que teñen máis competencia en galego que cando son pequenos? Porque xa responden eles, empezan a dicir que si, ou fáloo un pouco, fáloo ás veces...

Pero segue habendo devalo! E tamén nese tramo de idade.

Segue habendo devalo cando nos referimos aos monolingües. Se sumas os que falan en galego e os que falan máis galego que castelán temos unha cifra importantísima, xa sen sumarlle os que falan máis castelán que galego de 5 a 14 anos son o 55,87% e de 15 a 29 o 68,14%. Iso en Cataluña súmano, contan como catalán falantes os que falan máis en castelán que en catalán. Xa á marxe do decreto, cara ás sociedades ás que imos con varias linguas, isto hai que poñelo enriba da mesa. Unha persoa que fale ao longo do día máis castelán que galego, non é un galego falante? Deus nos librase que no País Vasco só computasen como euscaldúns os que falan só éuscaro, que case non hai, e máis éuscaro que castelán! Quedarían sen falantes!

Que é un galegofalante exactamente? Temos que facer unha re-definición disto. Para min unha persoa que fale máis castelán que galego ao longo do día, pero ten competencia suficiente, boa percepción e boa aptitude cara á lingua galega, pero por distintas razóns relacionadas co contorno, con circunstancias do traballo, da súa parella, do seu núcleo de amigos... é un galegofalante, fai uso da lingua. Se contamos así temos un 98% da poboación en Galicia.

Inflúe moitísimo o contorno. Non é o mesmo ir a un colexio do centro da Coruña, que a un CEIP da Capela, pero os coles do rural perderon moita matrícula e os centros das cidades e do extra radio multiplicárona. Aí hai un fluxo de poboación sobre o que os poderes públicos debemos reaccionar, equilibrar e actuar. Pero quero dicir que nin é cuestión do decreto, nin de políticas públicas. Hai un cambio sociolóxico. O caso de Agra do Muíño en Ames é periurbano, non é rural, é poboación ur-

vana. Non é como o da Capela, alí ves que os nenos falan un galego maravilhoso. O cal non nos exige de responsabilidade. Son os problemas dos que vimos, a tradición que herdamos. Fálase pouco galego nas cidades e digo eu, e cando se falou moito? Pondal -lembras?- xa dicía "miniñas da Cruña falade galego", hai 200 anos.

En todo caso, se comparamos os datos de uso do galego das dúas últimas edicións da enquisa de coñecemento e uso do galego do IGE vemos que de 2014 a 2018 se frea a caída de falantes habituais e mesmo poderíamos falar dun leve repunte. E iso afecta tamén aos grupos de idade máis novos, tanto de 5 a 14 anos, como de 15 a 29. Pero isto ocúltase porque non casa co discurso catastrofista ao que estamos afeitos e que, se cadra, dá réditos políticos. Sempre se compararan os datos dunha edición da enquisa do IGE coa inmediatamente anterior, pero agora moitos parece que esqueceron que temos información do 2014, precisamente para que non se vexa a tendencia positiva dos últimos tempos. Entendo que o obxectivo deste esquecemento é, sendo benintencionados, chamar á defensa do galego, pero pode

ser que incidindo só no negativo o que consigamos sexa matar a esperanza e animar a xente a abandonar unha lingua que xa dá por morta. Sería unha mágoa, porque o galego está ben vivo e hai moitos outros datos positivos na enquisa do IGE que o demostran: medra en máis de dous puntos e medio o número de familias que lles fala galego aos fillos; en case catro puntos a lectura en galego; medra o uso no traballo, tanto cos superiores coma cos clientes... Eu creo que lle fai ben ao galego cando incidimos tamén nestes datos.

Tanto o PXNL (2004) como o Informe do Consello Escolar de Galicia (2007) insistían na necesidade de contemplar desde a educación infantil un tratamento específico do galego, procurando que o proceso de lecto-escritura fose introducido nesta lingua. O DdP operou noutras claves. Por que se renuncia a facer efectivas aquelas indicacións?

A ver, porque se aposta polo equilibrio ao 50% entre as dúas linguas. O coñecemento en igualdade das dúas linguas. O PXNL abría outras liñas ou actuacións especiais pero a aposta foi outra, non ten máis explicación, é unha decisión política, eviden-

temente. Tampouco creo que a outra vía solucionase o problema da lingua. Estou convencido de que o sistema educativo estáo facendo ben, coñecemento e actitude. Logo o resto é a sociedade, é a vida que se desenvolve. Ninguén de adulto falou a lingua que lle mandaron falar na escola. Nin sequera fala a lingua que mellor lle ensinaron na escola. A lingua na que te estabilizas de adulto quen cha dá é a sociedade, o teu contorno, non é o cole. Non é o mesmo se estudas nun centro de Ourense, onde todo o mundo fala castelán, pero logo te vas de veterinario para Mazaricos, vas ser galegofalante, en maior ou menor medida. Falarás un galego mellor ou peor, pero vas falar o galego, non che queda outra. E ó contrario, estudas na Capela, pero faste técnico en Telecomunicacións e vés traballar para unha empresa tecnolóxica de Santiago, igual falas máis castelán en Santiago nesa empresa que se estiveses na Capela. Non é igual que veñas a Santiago traballar de profe, ou na Xunta ou nun centro sanitario.

Na súa aplicación o DdP non posibilitou ningunha transición que permitise considerar, por exemplo, as liñas de galego nas cidades ou respectar proxec-

tos singulares das comunidades educativas. Os datos procedentes dalgúns estudos sectoriais e as críticas da Comisión Europea para as Linguas Rexionais aconsellan recuperar aquelas iniciativas. Daquela non se tenderon pontes, sería posible agora atender estes requirimentos?

Posible é todo. De feito nun futuro teranse que adoptar medidas evidentemente proactivas, non sei se nese sentido, porque depende das liñas que Educación estipule. O que se fixo nese momento foi volver a aquel postulado da LNL no que se dicía que en ningún caso se podía separar os nenos por razón de utilización de lingua; porque en Galicia desde un primeiro momento apostouse por iso,

poboación que fala galego – só galego e máis galego que castelán - a estas alturas é un luxo que non se pode permitir case ningunha outra lingua das características da nosa. Que a todos nos gustaría que fose o 60%, ou que fose o 70 %? Evidentemente. Pero a maior parte desta poboación de Galicia aínda fala galego e máis galego que castelán, nos tempos que corren; e entón, o sistema educativo non o fixo nada mal, porque se non reverteríamos esta situación. Vemos que no último estudo do IGE aumentamos ese 1%. Evidentemente para un sector da poboación queda moi raquítico, como todas as estatísticas e todas as políticas que apliques do mundo.

ciais que se van cambiando moi lentamente.

O tema de poñer en galego materias de humanidades como Ciencias sociais ou Xeografía e historia para o galego foi unha discriminación positiva; unha forma de protexer aquelas materias que tiñan máis léxico, desenvolvemento textual máis amplo, máis manexo de oralidade, de lingua escrita, reservas para o galego para fortalecer, ter esa medida proactiva cara ao galego. E as materias como matemáticas ou física, en que se manexan máis números, máis cifras, deixalas para o castelán. Xa sei que logo isto ten outra lectura, pero pódeme crer que o que estivo na orixe desa medida non foi acreditar, nin desacredi-

“O tema de poñer en galego materias de humanidades como Ciencias sociais ou Xeografía e historia, para o galego foi unha discriminación positiva”

por non crear sociedades distintas, grupos distintos por razóns de lingua. Hoxe a sociedade é outra, a realidade galega é outra e polo tanto tamén a política lingüística tamén se podería facer doutro xeito.

Pero o propio PXNLG si que acubillaba ese tipo de medidas.

Si, establecía que por algunha razón especial... e digamos que se amarrou un pouco a ese postulado. De todas formas chegouse á decisión de que non houbera aulas distintas, nin grupos distintos por razón de lingua e que todos tivesen a mesma formación. Creo que non foi unha decisión errada, en Galicia non deu un mal resultado, con todos os matices, con todas as cousas que se puideron facer mellor, porque non hai un sistema perfecto, nunca todo sae ben. Pero á volta do tempo, dos 10 anos do DdP - e atreveríame a dicir incluso, e dos case 40 da LNL - o resultado non é tan malo; é dicir, ter o 51% da

Segue habendo quen sostén que o galego non é un idioma apto para o ámbito científico-tecnolóxico. O DdP prohibe a docencia en galego desas materias, contravindo as indicacións do PXNLG. Que argumento (científico, sociolingüístico, pedagóxico ou doutra clase) avala esa prohibición?

Doume conta de que isto é unha das medidas máis discutibles do Decreto. Dito isto, gustárame deixar claro que se en algo se avanzou en todo o proceso de normalización lingüística foi na diminución dos prexuízos que se tiñan do galego hai trinta anos, nada que ver cos que se teñen hoxe, incluso nos ambientes urbanos. Eu creo que isto non o discute tampouco ninguén. A percepción que a sociedade ten do galego, incluso xente que non fala galego, cambiou moito. Entón o que temos que ter é un pouco de paciencia e saber que son dinámicas so-

tar. É un decreto, tes que cortar por algún sitio, tes que poñer límites nalgún sitio. É unha medida, que eu non sei, pero ao mellor se a comunidade educativa estivese de acordo, ao mellor sobre iso si habería que falar, habería que discutir sobre iso.

De todas maneiras, tampouco se pode dicir que se prohiba a docencia en galego de materias do ámbito científico. Ciencias naturais en primaria ou Bioloxía e Xeoloxía en secundaria son materias científicas e hai que dallas en galego. Por non falar doutras materias científicas que non veñen determinadas no decreto e pode decidir cada centro en que lingua se imparten..

A entrada do inglés como lingua vehicular fixo que en moitos centros urbanos da concertada fose “Coñecemento do medio” a materia que cambia do galego para o inglés. Nalgúns centros algunhas sesións eran impartidas en castelán, para evitar unha mingua na

aprendizaxe do coñecemento científico da materia.

A ver, pero aí estasme falando dunha anomalía, de cousas que non che digo que non pasen; pero se pasan, hai que tomar medidas.

Nas academias de inglés ven-se na obriga de reforzar o vocabulario de "Science". "Coñecemento do medio", referido ao medio de Galicia, e cos materiais en inglés? Son decisións carentes de baseamento pedagóxico e sociolingüístico, non?

Si, está claro, pero iso haino que ir vendo no día a día. Non hai sistemas perfectos. Estou convencido que o ensino de linguas – xa non só no caso do galego que é a nosa lingua propia e minoritaria que temos que reforzar – pero o ensino de linguas ten que ter unha revisión constante e permanente, entre outras cousas porque se van incorporando novas linguas. Aí está o caso do portugués. Quen podía soñar hai anos que houbera 3600 rapaces estudando portugués como segunda lingua estranxeira en Galicia? Hoxe parece moi evidente, incluso pode parecer unha cifra moi baixa - que o é, e temos que ter máis -, pero quen ía pensar que ía penetrar con esta forza o portugués, sobre todo nas cidades? Onde máis alumnos hai é na Coruña. Todo isto está cambiando moi rapidamente e vai cambiar moito máis. Pero o das materias científicas e as de humanidades foi unha medida de protección para o galego; e ben, como dixen, hai algunhas materias que non sei ata que punto podemos dicir que non son científicas: Xeografía, Xeoloxía...

Referíame a Matemáticas e Tecnoloxía, que se citaban no PXNLG.

Claro, pero entón cal é a outra opción, deixar que se regule desde os centros? Que no seu proxecto de centro determinen as materias? Pódese fa-

cer así? Dígoche a verdade, ao mellor é o que che pide o corpo moitas veces, pero van pasar máis casos destes que ti apuntas coas humanidades. Porque canto menos regules xa sabes ti o que pasa. Pois un fai dunha maneira, outro fai da outra... O que pasa logo, a vida dos centros de portas a dentro sábeno eles.

Na comunidade educativa hai preocupación por saber se o plurilingüismo está beneficiando o conxunto do alumnado; como lles afecta ao desenvolvemento de competencias e á adquisición de coñecementos nas materias non lingüísticas, e como se están adquirindo as competencias nas materias lingüísticas. Algunhas comunidades autónomas están revisando os seus programas bilingües. Hai algunha previsión nesta liña?

Esta é unha polémica que chega a todas as comunidades, e chega mesmo para ámbitos que non son o da lingua, pasa tamén coas tecnoloxías. É un debate que está aberto e que debemos ir revisando, ao mellor con máis intensidade do que vimos facendo ata agora. É algo do que se está falando: todo o novo que chegue, que non chegue igual ou ao mesmo tempo pode ser un factor de discriminación, de diferenciación. Pero aí as achegas que fagamos desde as comunidades educativas no seu conxunto ou desde as administracións públicas ten que ser fundamental para que ninguén se nos quede atrás. Tampouco nos podemos pechar.

O que as familias gastamos en clases de inglés non está escrito. Preocupa ver que é un investimento inxente e preocupa ver que non hai suficientes avances.

Si, ademais como pai vexo que pasa isto na miña casa e teño que estar totalmente de acordo. Iso é, e a min non me deixa de chamar a atención toda esa historia das clases particulares,

que tivo moito que ver tamén coa xornada única. Os rapaces e rapazas chegan á casa mesmo logo de doce horas lectivas. Estamos diante dun cambio social, e non só en Galicia, dun cambio de paradigma, e temos que estar atentos. Iso saír de correndo dunha actividade para outra non é normal: clases de inglés, de francés ou de alemán, e logo Conservatorio ou de informática. Hai que revisalo, darlle unha volta a esta tolemia, pensar que estamos facendo.

En canto ao desenvolvemento da Lei Paz Andrade, podemos pensar que nesta nova lexislatura poderá xeneralizarse a oferta do portugués como segunda lingua estranxeira optativa nos centros de secundaria?

Si, eu creo que si. Aí non é só a oferta positiva que nós fagamos, ten que haber unha demanda, que vai medrando, e ten que ir mellorando ao ritmo diso. Hai demanda en zonas onde non esperamos que a houbese, como che dicía antes. Tense comparado coa situación estremeña, e en Galicia a percepción que ten a poboación, polo menos polo de agora, é que nós xa sabemos portugués ou polo menos sabemos así... para falarmos. Para que vou esforzarme en estudar portugués, que xa o domino ou polo menos xa son capaz de ter unha intercomprensión cos portugueses? - que si a hai en certa medida -. Pois entón dedícome a estudar alemán, francés ou outra lingua estranxeira. Temos unha vantaxe de partida moito máis grande que calquera outra comunidade española ou mesmo europea, a percepción que ten a poboación é que non é tan urxente aprender portugués e iso hai que ilo traballando. Convocáronse xa as primeiras prazas de profesores especialistas en portugués, e pouco a pouco iremos andando e animando tamén as familias e os alumnos a que seleccionen esa materia alí onde se oferta.

A área relacionada coa NL é a que máis orzamento perdeu desde 2009. Por riba, este ano afóndase nesta "fenda lingüística" coa anulación das axudas á normalización nos centros de ensino e a redución nas axudas aos concellos. O traballo a prol da lingua non require mellores investimentos?

No tocante aos centros de ensino foi unha medida administrativa e técnica, non ten nada que ver con falta de dotación ou con recortes. O diñeiro íase perder, non ía chegar aos centros: sobrevén o problema COVID, cunha convocatoria feita pensando na normalidade, uns proxectos presentados, baremados e preparados xa para facer os ingresos. O proxecto valórase e págase no seu conxunto, non por medidas soltas. Se non facemos isto, ningún deles ía poder ser executado, cando menos nas condicións en que viña. Os gastos deste ano, mesmo os que se fixesen no confinamento, pagámoslos contra factura, non vai vía proxecto. Pero a convocatoria próxima que fagamos vai ter esa cantidade de diñeiro ou máis.

E o dos concellos, igual. Nós quitamos unha convocatoria anual con tres modalidades.

Este ano nos concellos non hai actividades porque non puideron facelas. Deixamos só a modalidade de contratación para pagarlles aos técnicos, e por iso baixamos as cantidades. Pero, por outro lado, quitamos un fondo de produtos culturais dotado con tres millóns de euros destinado a auxiliar a industria cultural e a industria da lingua en momentos de pandemia. Un fondo de proxectos culturais Xacobeo 21, de actividades para os concellos, que se están empezando a repartir, porque os concellos non teñen capacidade para isto, este ano teñen que estar atendendo a outras cousas.

Para o ano que vén volverán saír as mesmas convocatorias co mesmo diñeiro ou con máis, sempre tendo en conta as medidas sanitarias que se deban establecer. Que ninguén se alarme.

Cando se pregunta sobre o futuro da lingua e a contribución do sistema educativo á súa recuperación é un lugar común a apelación á necesidade de retomar o consenso do PXNL no 2004. Ábrese unha nova lexislatura, pode albiscarse algunha posibilidade neste senso? Cales serán as liñas mestras da política

lingüística, especialmente no que afecta ao ensino?

Para min sería pechar o círculo. Calquera Secretario Xeral de Política Lingüística quere ter un consenso político en torno á lingua como existiu durante moitos anos. Rompeu cando rompeu, uns dicimos que nun momento, outros din que noutro, que máis ten? Tamén son consciente de que non é fácil, porque en torno á lingua creouse un debate político, de intereses, de tensións que eu creo que son máis de "postureo" que doutra cousa; porque no fondo hai moitísimas cousas máis que nos unen que as que nos separan entre as distintas forzas políticas. Pero, claro, hai un interese por parte de distintos sectores políticos e do que non se exclúe ningún, por manter esta tensión con respecto á lingua. A lingua non magoa a ninguén, non custa diñeiro e non obstante dá moito titular, vai moito na prensa e é un tema sensible na sociedade. Sería o desexable. Pola miña parte non vou deixar de traballar por ter ese consenso. É o favor máis grande que lle podíamos facer á lingua, é algo fundamental para que a lingua avance, é algo que teñen outras comunidades e que lle envexamos sanamente.

Estou convencido de que o consenso que hai na rúa aquí non o hai noutros espazos políticos. Por exemplo no País Vasco, que hai debate na rúa, hai intereses, xente que non sabe, que descoñece... e porén no ámbito político teñen un consenso; entón eu creo que sería...

Pero gañan falantes...

Si, pero tampouco parten do mesmo punto, pero ben, eu estou convencido de que gañan falantes, tamén polo consenso político que permite avanzar.

As liñas mestras de PL para a seguinte lexislatura?

Estamos en funcións ata o mes de setembro, non sabemos se seguimos ou non, non sei. Creo que habería que reforzar un pouco o do ensino en galego, e creo que a introdución do portugués é unha oportunidade grandísima para o galego, pero hai que superar prexuízos. A internacionalización da nosa lingua vains abrir. Incluso poñer en relación o ensino do portugués co ensino do galego, creo que tampouco se poden ensinar como materias estancas. O que pasa que isto tamén ten unha re-

acción no sistema educativo; é un proceso que haberá que traballar e haberá que avanzar. Son dúas linguas dun tronco común da lusofonía. Nos anos vindeiros nese camiño haberá que avanzar e facer cousas, estea quen estea. Ese é un camiño para atoparse, no político tamén. Cando foi a Lei Paz Andrade tamén se falou de velo como unha oportunidade no sentido economista, e foi a maneira de que a Lei saíse adiante; porque se volvemos ao debate normativo estaríamos atoados outra vez. A Lei saíu pola internacionalización, de feito chamara moito a atención que quen falara no Parlamento como representante da ILP fora un empresario e non un catedrático ou un lingüista, foi *ex professo*. É que o portugués vai moito máis alá dunha gramática, dunhas normas ortográficas. É unha oportunidade estratéxica alucinante, as economías máis emerxentes do mundo están aí. A xente non o valora aínda, faino cando ten vivencias concretas que lle permiten apreciar a diferenza entre nós e un catalán ou un valenciano nesa intercomprensión co portugués.

Isto do "plurilingüismo" colocou o inglés nunha situación de privilexio, conseguindo que obviásemos outras realidades, outras linguas.

Tamén é certo... temos demasiado valorizado o inglés como lingua franca. O do Brexit vai mover marcos aí. Non será hoxe, nin mañá, pero xa andan traballando co reforzo do francés, dado que os ingleses marcharon. Non descartes que haxa moitos movementos no posicionamento das linguas: chinés, turco, linguas árabes. Os nosos fillos igual teñen que ir vender ladrillo ou vasoiras onde se poden vender. E por agora non é para ir vender, senón para ir comprar. Pero desde o momento en que sexa para vender... Pensa Vietnam, Angola... son mercados emerxentes.

Rematamos logo, agradézoche moito este tempo para a entrevista.

Grazas a ti, a vós. ■

PUBLICIDADE

100 GIANNI RODARI

O GRAN RENOVADOR DA LITERATURA INFANTIL E XUVENIL

www.kalandraka.tv · www.kalandraka.com

Kalandraka